

Секція: Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

Писанко Сергій Володимирович

здобувач

Волинського національного університету імені Лесі Українки

м. Луцьк, Україна

ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЧНІЙ ГАЛУЗІ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

В сучасній економічній літературі практично не розглядається питання інвестиційно-інноваційних процесів електроенергетичної галузі, оскільки вони залишаються в площині господарської діяльності електроенергетичних компаній та не є висвітленою інформацією.

Електроенергетична галузь є основою регіонального розвитку будь-якої країни. Саме вона забезпечує виробництво та розподіл тепла та електроенергії. Водночас ця галузь є дотичною до інших галузей країни впливаючи на них та формує цивілізаційну парадигму подальшого розвитку добробуту життя населення країни. Електроенергетична галузь одночасно є сукупністю взаємовідносин, які виникають між її суб'єктами при здійсненні ринкового товарообміну електричних ресурсів або дотичних послуг, передачі або розподілу, транспортуванні їх до споживача [2].

Формування конкурентних умов електроенергетичної галузі мотивує суб'єктів господарювання до підвищення ефективності своєї діяльності шляхом активізації інвестиційно-інноваційних процесів. В свою чергу це призвело до необхідності докорінної трансформації електроенергетичної галузі регіону. Незалежно від специфіки розвитку та соціально-економічних дефініцій кожного регіону для більшості з них є притаманними такі цілі.

На разі, електрична енергетика нашої країни забезпечується об'єднаною енергетичною системою (ОЕС) України, пріоритетними напрямками якої є: централізоване постачання електроенергетичних ресурсів споживачів, магістральна система взаємодія з енергетичними системами інших країн, імпортна-експортна політика та транзит електричної енергії. ОЕС покликана об'єднувати енергогенеруючі потужності та розподільчі мережі регіонів України, які об'єднані між собою системними лініями електричної передачі.

Ключовою компанією забезпечення електричних ресурсів являється ДП НЕК «Укренерго»-організація, яка здійснює управління оперативними та енергетично-технічними режимами ОЕС. На разі, структура ОЕС являє собою алгоритм взаємовідносин між інституціями електроенергетичного середовища.

В Україні трансформаційні зміни розпочали свій відлік ще з 1996 року шляхом створення оптового ринку електричної енергії (ОРЕ), який забезпечував купівлю-продаж цього енергетичного ресурсу. Зразком створення даного ринку стала модель електроенергії «єдиний покупець», яка тривалий час функціонує в Англії та аналізує діяльність природніх монополій щодо продажу електричної енергії, проте в секторі розподілу суб'єкти господарювання функціонують на конкурентних засадах [7; 8].

ОРЕ було створено на протипагу нестабільному середовищу, яке панувало в електроенергетичній галузі, значною дебіторською заборгованістю споживачів, бартерними розрахунками та іншими деструктивними процесами. Відтак, електроенергетична галузь стала регульованою системою з наступними інституціями: Верховною Радою, Президентом, Кабінетом Міністрів, Міністерством енергетики та вугільної промисловості, Національною комісією регулювання енергетики та комунальних послуг.

До суб'єктів ринку електроенергетичних послуг слід віднести ліцензіатів (генеруючі, розподільні підприємства, постачальники електроенергії), які чинять безпосередній вплив на формування оптового ринку електричної енергії. ДП «Енергоринок» являється комерційним посередником-оператором, який є яскравим прикладом моделі «єдиний покупець». НЕК «Укренерго» в свою чергу функціонує в двох площинах як власних так і оператор магістральних мереж діапазону напруги від 220 кВт до 750 кВт водночас виконує функцію диспетчера технічного оператора ОРЕ. Енергогенеруючі потужності ОРЕ є синтезом атомної теплової гідроенергетичної та альтернативної генерації електроенергетичної галузі.

Експортно-імпортні потоки, транзитні послуги електромережами України, поставка електроресурсу та діяльність нафтогазового сектору забезпечується Укрінтеренерго.

Енергорозподільчі підприємства зазвичай представлені обласними та міськими енергетичними компаніями різної форми власності, які структурно розділено на два сегмента: 1) постачальники регульованого тарифу; 2) постачальники нерегульованого тарифу. До першого сегменту належать локальні територіальні монополістичні осередки. Другий сегмент охоплює компанії, які функціонують по всій країні.

Національна комісія регулювання енергетичними та комунальними послугами (далі – НКРЕКП) забезпечує дотримання умов прозорого функціонування електроенергетичного ринку відносно купівлі-продажу електроенергетичних ресурсів та тарифоутворення.

Електроенергетичні підприємства, як і будь-які виробничо-комерційні структури характеризуються своєю здатністю до інноваційного впровадження. Це обумовлюється стабільністю функціонування даних підприємств в напрямі безперервності діяльності промислового сектору та домашніх господарств електроенергетичними ресурсами. Однак,

інноваційний процес в більшості випадків доповнюється фінансовим забезпеченням, яке може мати різні джерела свого походження. Тому, особливої ваги в діяльності саме цих підприємницьких структур належить виключно інвестиційна діяльність, що передбачає вкладання фінансових активів в об'єкти інвестування в очікування ефекту від їх реалізації. Отже, ефективне функціонування електроенергетичного підприємства є можливим в процесі поєднання інвестиційно-інноваційних зусиль. Загалом підприємства електроенергетики є такими собі «локомотивами» економічного розвитку, маючи в своєму розпорядженні життєво необхідний енергетичний ресурс.

Виклики сьогодення змушують підприємницькі структури запроваджувати інноваційні моделі в умовах тих обставин, які характеризують дану галузь: недостача джерел енергії, необхідність дотримання норм та безпеки, дефіцит висококваліфікованих кадрів, взаємостосунки, екологічних та промислових стандартів задля відповідного рівня енергоефективності [1].

Інноваційний процес при цьому є комплексом системних дій підприємницької активності задля пошуків ефективності, надійності та безпечності діяльності за умов підвищеної ризиковості. Ознакою даного механізму має стати три основних ефекти: наявність різного роду ризиків; еколого-економічних наслідків, узагальненого ефекту інноваційних заходів. Однак не дивлячись на мезоекономічний характер векторності інвестиційно-інноваційної діяльності електроенергетичних підприємств, варто розглядати кінцевий макроекономічний ефект, який і забезпечуватиме певний стратегічний вектор розвитку державності. Однак, зазначені напрацювання мають мати в основу виваженої та професійної управлінської практики електроенергетичних підприємств, які перебувають в стані депресії [4].

Література

1. Верховез З. М. Концептуальні передумови інноваційного розвитку електроенергетичних підприємств // Вісник національного технічного університету "ХП" Серія: актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства. Харків. НБУ «ХП». 2012. №58 (964) С. 31-38.
2. Закон України «Про ринок електричної енергії». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/lawes/Show/2019-19/Prinz>
3. Купчак В. Ф., Павлова О. М., Павлов К. В., Латодієнко В. В. Формування та регулювання регіональних енергетичних систем: теорія, методологія та практика: монографія Луцьк, 2010. 346 с.
4. Павлов К.В. Оцінка конкурентоспроможності регіональних ринків житлової нерухомості України: монографія. Луцьк :ПрАТ «Волинська обласна друкарня», 2018. 482 с.
5. Павлов К.В., Павлова О.М. Формування та регулювання конкурентних відносин на регіональних ринках житла України: монографія / К.В. Павлов, О.М. Павлова. Луцьк: видавництво «Терен», 2019. 542 с.
6. Павлова О. М., Павлов К. В., Якимчук А. Ю., Сорокопуд І. В., Галянт С. Р. Енергетичний ринок західного регіону України // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки". 2020. №7. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2020-7-6202>.
7. Стрішенець О.М., Павлов К.В. Особливості конкурентних відносин на регіональних ринках нерухомості // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2016. – Вип.1 (47). Т.2. С. 35-38.
8. Стрішенець О.М. Павлов К.В. Механізм фінансово-кредитного забезпечення енергоефективних заходів на об'єктах ЖБК та ОСБ. Кліматичні фінанси [Текст]: кол. моногр. / М.І. Карлін, О.М.

Стрішенець, К.В. Павлов та [ін] ;за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Карліна. Луцьк : Вежа-Друк, 2017. С. 165-183.